



יו"ל ע"י  
מבצרי התורה והחינוך  
שע"י קהל חסידי מכונקא בעלזא בית שמש  
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

# הלכה לנו



## באמת ובתמים



לפני ה' ולפני מחנהו, 'לפני אסא' אין כתיב כאן אלא 'לפני ה' ולפני מחנהו'. עמד יהושפט ואמר, אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף, אלא אני אומר שירה ואתה עושה, אמר לו הקב"ה, אני עושה, שנאמר 'ובעת החלו בקנה ותהלה וגו'". עמד חזקיהו ואמר, אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה, אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקב"ה, אני עושה, שנאמר 'יהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור"'.  
למדו צדיקים יסוד גדול ממדרש זה, שכל אחד ואחד גומלו הקב"ה כפי מדת הבטחון שלו.



וכך דרשו המגידים ברמז ג' הסיפורים המקובלים מצדיקים לספרם בפסח כסגולה לפרנסה, (ואשר יש ענין לחזור עליהם בשבוע הבע"ט פסח שני), ונביאים בקצרה.

הסיפור הראשון, ביהודי שהבריח הגבול עם יין, והעמידוהו למשפט, הבטיחו הרבי ר' אלימלך ז"ע שיהפוך למים, ושוב חזר והבטיח לו לאחר שזכה במשפט שיחזור להיות יין.

הסיפור השני, בפריץ שהכריז שמי שימצא את טבעתו ישולם בשכר גדול, ויהודי עני אחד רצה לקבל הפרס, ובליל פסח כשטייל הפריץ שמע שהיהודי מזמר 'דיינו', ודרך זה נתפס שהשר עצמו - שהיה שם 'דינו' - גנבו, ושילם שכר גדול ליהודי.

הסיפור השלישי, במוכסן שטען לפריץ שכל טובו בא לו מהקב"ה ולא ממנו, ונטל הפריץ ממנו את פרנסתו, ולא זו בלבד אלא הוסיף לבזותו בהשלכת קוף לביתו, ובסוף נפתח הפתח ונתגלגלו הרבה מצות מהקוף, וכידוע אריכות המעשה.

למדו הלומדים לימוד גדול מסיפורים אלו, שהקב"ה ברוב טובו מרחם על כל איש יהודי בדרך ובמהלך שהולך בו. היהודי הראשון שאחז בדרך העורמה וההברחה, זכה לנס בדרך עורמה. היהודי השני ששם מבטחו על הפרס שקבע הפריץ, קיבל בסוף שכר גדול מהפריץ. ואילו היהודי השלישי ששם מבטחו בהקב"ה לבדו, זכה ששכרו בא לו הישר מידו הרחומה של הקב"ה, היפך רצונו של הפריץ.

מי חכם ויבן לבטוח בהקב"ה לבדו, ויזכה לשפע רב מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

### וכי תאמרו מה נאכל בשנה כו' וצוית את ברכתי לכם כו'.

בשם אחי החסיד המפורסם, ויש לדקדק, היות שהתורה יצאתה בכאן מדרכה, שדרך הקרא לכתוב איזה יתור לשון בפסוק אפילו אות א', ועל ידי זה מתורץ כמה קושיות, אבל הקשיא לא נכתב בעצמה בתורה, וכאן נכתב הקושיא בתורה, וטוב היה שלא לומר כי אם צוית את ברכתי, וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל.

ונראה שהשי"ת ב"ה כשברא את העולם השפיע מטוב צינורות מושכין שפע לצרכי בני אדם, ודרך השפע שלא להפסיק כלל, אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ב"ה המשגיח אמיתי הן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים, ומתישין כח פמליא של מעלה רח"ל, ואז נפסק השפע חלילה, וצריך השי"ת ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה.

זה הוא וכי תאמרו כו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו, ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרוחו כלפי שמיא לצוות מחדש. וכי תאמרו, פירוש, כאשר תאמרו כן, ואז תטריחו אותי, וצוית כו', אלא, לא תתנהגו כן, ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה.

### נועם אלימלך בפרשתו

הרבי ר' זושא ז"ע, על מעלת הבטוח בהשי"ת מעיקרא בלי פקפוק כלל, מיהו מאידך גיסא מלמדנו אותו צדיק על גודל רחמי השי"ת וחסדיו, שגם מי שעלה בלבו הרהורי דאגה על העתיד, ועומד ותוהה: "מה נאכל", גם בשבילו פותח הקב"ה צינור חדש של שפע, "וצוית את ברכתי".

ומעתה נמצא, שיש אכן כמה דרגות במדת הבטחון, ובדרך הבטחון שהאדם רוצה לילך - מוליכין אותו מן השמים ומסייעים אותו כפי דרגת הבטחון שלו.

וכך מסופר במדרש רבה (איכה הקדמה אות ל): "ארבעה מלכים היו, מה שתבע זה לא תבע זה. ואלו הן: דוד, ואסא, ויהושפט, וחזקיהו. דוד אמר 'ארדוף אויבי ואשיגם', אמר לו הקב"ה אני עושה כן, הדא הוא דכתיב 'ויכם דוד מהגנש ועד הערב למחרתם'. עמד אסא ואמר, אני אין בי כח להרוג להם, אלא אני רודף אותם ואתה עושה. אמר לו, אני עושה, שנאמר 'וירדפם אסא

ברי קודש אלו יסוד מוסד המה במצות הבטחון, לאמר, כי הדרגא הגבוהה והרצויה במדת הבטחון, שיהא האדם סמוך ובטוח מעיקרא בלי שום פקפוק כלל וכלל בהנהגת השי"ת שזן את העולם בטובו בחן ובחסד וברחמים, ושבודאי יאה השי"ת בעזרו להשפיע עליו חסדים טובים וגלויים.

ובעומק טפי: על האדם להיות בטוח לגמרי כי הוא ראוי לחסדי השי"ת, וכי השי"ת הוא אב רחום וחנון וטבע הטוב להיטיב לכל הברואים מקרני ראמים עד ביצי כנים שלא לפי ערך מעשיהם, כי אם יעמדו לפניו ית' במדת הדין מי יזכה לפניו, ולכן גם הוא הקטן - עם כל חסרונותיו - ראוי להיות כלי המקבל שפע טוב עד בלי די. וכל פקפוק שמפקפק האדם בדבר זה, ועולה לפניו מחשבות יאוש שאינו ראוי לשפיע ית', גורם ח"ו להפסיק השפע.

והדברים הללו עתיקין לסלול בהם דרך ומסילה בביאור מדת הבטחון, אשר כידוע נחלקו בה חכמי הדורות אם על האדם לבטוח שבודאי ייטיב עמו השי"ת או שעליו לבטוח בטובו של הקב"ה - דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וכאן למדנו שאלו ואלו דברי אלהים חיים, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, שהדבר תלוי בדרגתו של האדם. שאיש ישראל שסמוך ובטוח לגמרי בחסדיו של הקב"ה בלי פקפוק כלל, הוא יכול לבטוח שבודאי ייטיב עמו הקב"ה בטוב הנראה והנגלה. אבל מי שלא זכה לכך, ודאגות העתיד ומחשבות שונות מטרידים אותו, הרי גרם בזה ח"ו להפסקת השפע, וממילא גם בטחונו מסתפק בזה דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ודוק היטב.

ודברי תוכחת מגולה מלאי אהבה כתב בזה רבינו הרמב"ן ז"ל, בקונטרס אמונה ובטחון (פרק א), שהאדם "לפעמים ירא שמא יגרום החטא, או שמא קיבל כבר על מעשיו הטובים בנסים שעשה לו הבורא, ומאשר מוצא עצמו חוטא ופושע כנגד חסדי הבורא יתברך אינו נושא נפשו לבטוח בו שיצילהו מצרתו או שיתן לו רצון לבו ותאותו, ועל כן ישתדל בנהוג שבעולם להנצל מצרתו או להשיג שאלתו ובקשתו". ונמצא, שאדם זה שהוא ירא שמא לא ייטיב עמו הקב"ה הרי הוא פוגם במדת בטחונו, וגורם שבאמת יתמעט השפע רח"ל, עיי"ש.



ברם, הן אמת שמחד גיסא למדנו מדברי



הגה"ק רבי יחזקאל סג"ל לנדא זי"ע - בעל 'נודע ביהודה'

### ודלמא רבי מאיר הוא?

כך נהגו בעיר פראג מקדמת דנא:

כאשר היה הרב דמתא מגיע לערוך ימיו עד אשר ראה שימיו ספורים הם, היה מכנס אצלו את נכבדי ופרנסי הקהל ומורה להם מי הוא זה ואיזהו הוא הנבחר אשר יעלה תחתיו על כס הרבנות, לשרת תחתיו ולהנהיג את עדת בני ישראל, בני קהלא קדישא פראג.

כך היה מעשה לקראת פטירת הרב בפראג בשנים קדמוניות. נכנסו אצלו פרנסי הקהל ושאלו את פיו את מי למנות תחתיו. פתח הרב פיו ואמר: "ודלמא ר' מאיר הוא?" ובאותו הרגע החזיר פניו לאחור, ויצתה נשמתו מבלי שישלים ויורה את מי להושיב תחתיו. נבוכו הפרנסים ולא ידעו מה לעשות, כי לא הבינו אל מי ולמה רמז הרב בדבריו.

נמנו וגמרו:

יסובבו אפוא אצל רבנים וגאונים וישאלו כל אחד מהם שיבאר להם פשר דבר והרב אשר יידע לקלוע אל כוונת הרב, הוא-הוא זה אשר יזמינוהו בהורמנא לכהן פאר בכתר הרבנות המפוארת של פראג. מקום בו ישבו גדולי ומאורי עולם, כך נסעו מעיר לעיר ומרב למשנהו ולא היה איש פותר שאלתם. עד שהגיעו אל הגה"ק רבי יחזקאל לנדא זי"ע בעל 'נודע ביהודה' שכיהן אז כרב בעיר יאמפולי. כאשר שמע ה'נודע ביהודה' את הדברים שדיבר הרב. מיהר ופתר והסביר: כוונתו לדברי הגמרא במסכת גיטין בדף כה, שם נידון לגבי איש גוסס אם ברור כבר שסופו למיתה או לאו ורבי מאיר סובר שם שחיישין למיעוטא, חוששין לאותם מיעוט אנשים גוססים שבסוף אינם מתים אלא חוזרים לארץ החיים. "לכך כיוון רבכם, ודלמא ר' מאיר הוא? כלומר, שמא מתקיימת בו דעת רבי מאיר שהגוססים יכולים להישאר לחיות. וכוונתו היתה להגיד שמא יזכה להמשיך לחיות ולכהן ברבנות ואם כן למה לכם לשאלו מי יכהן אחריו?"

שמעו ראשי הקהל ברגש ואמרו: "יעלה מורנו ורבנו לכהן פאר בקהלתנו".

ואכן, כך התמנה רבנו לכהן ברבנות המפוארת בעיר פראג.

### מנהג ישראל תורה

מעשה ביהודים שמצאו על אם הדרך ספר תורה מונחת בקרן זוית. הם נטלו עמם את הספר בדחילו ורחימו, אולם הסתפקו האם מותר לקרוא בו אם לאו. צדדי הספק היו: האם אכן מדובר בספר תורה שכתבוהו יהודים וממילא הוא כשר ומהודר; או שמא יש לחשוש

**"...יסובבו אפוא אצל רבנים וגאונים וישאלו כל אחד מהם שיבאר להם פשר דבר והרב אשר יידע לקלוע אל כוונת הרב, הוא-הוא זה אשר יזמינוהו בהורמנא לכהן פאר בכתר הרבנות המפוארת של פראג"**

שגוי כתבו והוא בכלל 'ספר תורה שנמצא ביד גוי' אשר הוא פסול לקריאה (כמבואר ביו"ד סי' רפ"א).

שיגרו לשאל את פי רבנו ה'נודע ביהודה', אשר השיב: מנהג ישראל תורה.

לא ידעו ולא הבינו מה כוונתו בדבריו אלה, עד שהסביר להם ברוב פקחותו:

"מנהג בני ישראל בעת כתיבת ספר תורה ולקראת סיומו, שהם מכבדים אנשים חשובים בכתיבת האותיות. רבנים ונשואי פנים כותבים את האותיות הראשונות והאחרונות. וממילא, סימן זה יהא נקוט בידכם לדעת אם יהודים כשרים כתבו את הספר, באם תראו שהאותיות הראשונות והאחרונות שבספר, בתחילת 'בראשית' ובסוף 'וזאת הברכה', משונות זו מזו וניכר שאנשים רבים כתבו, כל אחד את אחת - דעו לכם שהספר כשר ומהודר ונכתב בידי יהודים. וזו היתה כוונתו, שעל ידי שתבררו אם התקיים בו 'מנהג ישראל', תדעו אם מדובר אכן ב'תורה' בספר תורה כשר ומהודר."

הרה"ק בעל 'דגל מחנה אפרים' זי"ע



### הטיפש והפיקח

מעשה והזמין רבנו את כל העשירים אשר התגוררו בעירו, סדליקוב, על מנת לעורר את לבבם שיפתחו את כיסם וינדבו סכומים הגונים למען הקמת בית תמחוי ומקום הכנסת אורחים למען עניי העיר. רבנו ביקש מהם שכל אחד מהם יתן תרומה נכבדת למען הקמת המקום ולאחר מכן יתחייב לתרום סכום הגון מדי שנה

**"...נענה רבנו ה'דגל מחנה אפרים' ואמר להם, כאשר ארשת פניו לובשות נהרה: 'נו, הלא כך הוא מאמר העולם: הטיפש נותן והחכם לוקח"**

בשנה - על מנת שמקום חסד זה יוכל להמשיך ולהתקיים עוד ימים רבים.

העשירים הביטו איש על רעהו, ובעזות פנים ענו ואמרו שהם מסרבים להיענות לבקשה זו ואינם חפצים לתרום מהונם למען המטרה המתבקשת.

נענה רבנו ה'דגל מחנה אפרים' ואמר להם, כאשר ארשת פניו לובשות נהרה: "נו, הלא כך הוא מאמר העולם: הטיפש נותן והחכם לוקח".

תחילה נהנו הגבירים לשמוע שכביכול הרבי מצדיק אותם על כך שאינם מוכנים לתת, כי הלא הרבי אומר מפורשת שמי שנותן ומעניק - הוא טיפש. אולם תיכף לאחר מכן פתח הרבי ואמר להם דברים נוקבים כגידיים:

"שמעתי מפי זקני הקדוש, מרנא הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שבכל דבר ודבר - גם בפתגם המוני השגור בפי הבריות - ישנו לקח ומוסר מיוחד לעבודת ה'. חשבתי אפוא מה טמון במשפט זה שה'טיפש נותן והפיקח לוקח', והגעתי למסקנה שכך הם פירושה של דבריו: הטיפש הוא זה השוכח את מה שאמרו חז"ל במדרש רבה (ויקרא רבה לד): 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני; העני עושה עם בעל הבית'. טיפש זה הוא הגביר שבטוח שהוא הוא זה אשר נמצא במעמד 'הנותן' והוא מעניק מכספו לעני, ואינו מבין שבכך שאינו נותן לעני הוא מפסיד לעצמו. והפיקח הוא זה שמבין היטב שכאשר הוא מעניק ממעותיו לזולת, הוא בעצם לוקח ממנו, כי הוא לוקח רוב זכויות בזה ובבא. וזה אשר היתה כוונתי."

שמעו העשירים ונמוג ליבם. לא זו משם עד שהפרישו כל אחד מעות רבות לצדקה להקמת בית הכנסת האורחים.

הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע



### "מה לך ולי?"

כאשר השיא רבנו את בנו, הגה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע לבת מרן מהרי"ד זי"ע, התקיימה שמחת החתונה בבעלזא ולאחר מכן נשאר החתן להתגורר במחיצת חותנו. צעיר מאד לימים היה החתן ובשעת פרידתו של אביו היה לו הדבר קשה עד שדמעות זלגו מעיניו.

פנה אליו אביו, רבנו, הרה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע ואמר:

"הנה אתה נשאר להתגורר כאן במחיצת חותנך הגדול. והיה, אם תתנהג בדרך הישר והטוב, אין לך מה לדאוג כלל - כי לא יחסר לך מאומה בבית חותנך, ברוחניות ובגשמיות. ואם חלילה לא תאבה ללכת בדרכי ישרים, מה לך ולי?"

ואכן התגדל אותו צדיק וקדוש מאוסטילא במעלות רמות.



## מהלכות ספירת העומר (ג)

ושמיעת ניגונים המושרים בפה הנקרא 'וואקאלי' רובם נהגו להקל בזה]. ולכן אפילו שמותר לעשות סעודת שידוכין או סעודת בר מצוה, אין בהם ריקודין ומחולות. ויש שהוסיפו ג"כ למנוע מלברך "שהחיינו" בימים אלו [רק בל"ג בעומר עצמו ביום, לכו"ע אפשר לברך שהחיינו], והמשנ"ב מוסיף ע"ז, ומ"מ אם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו, יברך עליו, עכ"ל. כלומר שאין צריך להחמיר בזה כל - כך ולעת הצורך אפשר להקל בזה. ולענין לברך בשבת אנו נוהגים כמו שכתב בלוח של ידידי הרב הגאון ר' מאיר וויס שליט"א 'תמידים כסדרם' שמנהג בעלזא לא לברך אפילו בשבת, (ושמעתי שיש טוענים שכן המנהג לברך בשבת, וקשה להכריע בדברים אלו). אבל מה שהוסיפו עוד לא ללבוש בגדים חדשים, זה לא מוזכר במשנה ברורה כלל זכר לזה, ומכל מקום כך נהגו (כפי הנראה) במקומותינו, אבל זה על דרך שכתבנו לעיל שא"צ להחמיר בזה יותר מדאי, וכל שיש צד להקל אפשר לנקוט לקולא, כגון לקטנים אפילו הגיעו לחינוך אם יש צורך רב בכך, או בבגדים שאינם חשובים כ"כ, או אפילו לגדולים לצורך פגישת שידוכין וכיו"ב שיש בהם הכנה למצוה, וכן כל כיוצא בזה החכם עיניו בראשו לדעת באיזה אופן אפשר להקל, ולא לעקור המנהג לגמרי ח"ו. אבל מה שנשאלתי אם מחמירים עוד יותר אפילו לא לקנות בגדים לצורך ללבשם אח"כ, כמדומה שבזה אין מנהג כלל, וטעות הוא שדימו אותו להלכות תשעת הימים.

**תספורת בל"ג בעומר.** איתא בשו"ע (תצ"ג סעיף ב') בדברי הרמ"א, ובמדינות אלו נוהגין, שמסתפרין ביום ל"ג ומרבים בו קצת שמחה [והטעם מפני שבו ביום פסקו תלמידי ר"ע מלמות], ואין אומרים בו תחנון, ואין להסתפר עד ל"ג בעומר ביום ולא מבערב, עכ"ד. ובמשנ"ב מוסיף שיש שכן נהגו להקל להסתפר כבר בליל ל"ג בעומר. והנה מנהג החסידים לנהוג ע"פ האריז"ל שאין מסתפרין כל ימי ספיה"ע, רק בל"ג בעומר ובתגלחת לקטן, ובשנה זו שחל להיות ביום חמישי, [מנהג רוב העולם שמספרין כרגיל אפילו שזה יום חמישי, ואכ"מ להאריך בטעם הדבר], מובא בלוח 'תמידים כסדרם' שכ"ק מרן זצ"ל מבעלזא הורה מפורשות שלא לספר ביום חמישי, ולפעמים אמר לספר ביום ל"ג בעומר, וכן נוהג מו"ח כ"ק מרן אד"ש שמספר אחרי השקיעה לפני צאה"כ. ולאלו השואלים אותי בעניי אני רגיל לומר, שאפילו ע"פ הוראת כ"ק מרן זצ"ל אם רוצים לספר כמה שערות ביום ל"ג בעומר דוקא, כגון שרק אז נמצאים במירון אצל רשב"י ז"ע, או רוצים ללכת אצל יהודים טובים שיספרו קצת ולקבל מהם ברכה אפשר בשופי לעשות כן, כי אם עיקר התספורת יעשו בלילה, ליל ל"ג בעומר, אז נקרא התספורת "לכבוד שבת", וזהו עיקר הטעם בזה, כמבואר למעיין היטב בהלכות שבת סימן ר"א, ואין שום חשש וסרך איסור לספר ביום חמישי קצת שערות, וגם אלו רק מקצתן, ולא עד עיקרן ממש.

**התנהגות כללית של ימי העומר.** ידוע מה שאמרו בגמרא (יבמות ס"ב עמוד ב') וז"ל, אמרו, י"ב אלף זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא וכו', וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה וכו', תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת, ע"כ. ובחידושי אגדות לרבינו מהרש"א מוסיף שם ג' נקודות, א', לא נהגו כבוד, הכוונה לא נהגו 'כבוד התורה' כל א' בשל חבירו, שהלא 'אין כבוד אלא תורה' (כלומר שלא החשיבו כל א' את התורה של חבירו), ולכן קיבלו עונש חמור כזה על דבר זה, כי הוא מדה כנגד מדה, שעל תורה הק' נאמר 'כי הוא חיך ואורך ימך', וביטול כבוד התורה ח"ו, גורם להיפך של זה ר"ל. ב', אמרו בברייתא, שהתלמידים שמתו במיתת אסכרה, אפשר שהסיבה הוא, שדיברו לשון הרע כל א' על חבירו, ואמרו חז"ל 'סימן ללשה"ר אסכרה'. ג', אמרו שמתו בין פסח לעצרת, יש לבאר למה דוקא בזמן זה, להורות לעם, שמתו בהשגחה עליונה מפני סיבה מיוחדת, מפני שבעצם זה זמן של רפואה, וכמו שאמרו חז"ל במק"א 'כל שקייני טבא בין דיבחא לעצרתא', ולכן מתן דוקא בזמן הזה, שיבינו שלא מקרה הזמן ח"ו היה בעוכם, אלא יתעוררו להבין סיבת מיתתם מהכי החטא, עכתו"ד המהרש"א. וכן כתב הטור בסימן תצ"ג, והטעם שלא להרבות בשמחה, מפני שבאותו הזמן מתו תלמידי ר' עקיבא, עכ"ל. ובביאור הגמרא מהדורת שוטנשטיין (הערה 28) מוסיף בזה דברי טעם, מותם של כ"ד אלף תלמידי חכמים, היה כמובן מהאסונות הגדולים בתולדות עם ישראל, אשר תוצאותיו בודאי מורגשות עד ימינו, ולכן אנו מתאבלים על צרה זו גם בימינו, על ידי מנהגים מסוימים המקובלים על הכל, עכ"ד. ולע"ד אפשר להוסיף קצת, למה דוקא תלמידי ר' עקיבא, כי כידוע שר"ע היה רגיל לומר על 'ואהבת לרעך כמוך' שזהו כלל גדול בתורה, וא"כ היה להו לתלמידיו ליזהר בזה טפי, יותר ויותר משאר בני אדם. הנלמד מכל זה, שזה הזמן להתחזק ביותר בשמירה מלשון הרע ורכילות, ובהתחזקות בנהיגות כבוד זה לזה. ובלוח מביא בשם הרש"ש (נהר שלום), בזה"ל, ימי ספירת העומר הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שאדם הולך בהם (בימים אלו), בה מוליכין אותו כל ימי השנה, עכ"ל. ובשם הגאון ר' חיים פלאג"י (בספר מועד לכל חי), וז"ל, ואמרו הקדמונים, כי הימים האלה המזה לאות ולמופת לכל השנה כולה, כי אם ירבה בהם בתורה ובמצוות כן יהיה מראשית השנה ועד אחרית שנה, עכ"ל.

**נישואין, תספורת, ריקודין, שהחיינו, קניית ולבישת בגדים חדשים.** רבים הם השואלים על כמה אופנים אם מותר ללבוש בגדים חדשים, וכן אם מותר לקנות בגדים חדשים לצורך ללבשם אחר ימי הספירה, ועתה שמע נא ידידי קורא נעים, כי עיקר מה שמבואר בשו"ע ופוסקים הוא, המנהג א. שלא לישא נשים ב. שלא להסתפר. ג. ושלא לעשות ריקודין ומחולות של רשות. [ומצורף בזה, מה שנהגו כלל ישראל שלא לשמוע 'מוזיק' של כלי נגינה המושר בטייפ וכיו"ב,



# "הלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים"

התקשרותו ודבקותו של הרה"ח ר' חיים שלמה פריעדמאן ז"ל

אל כ"ק מרן זי"ע בשנות המלחמה בעמק הבכא (ג)

## זאת חנוכה תשי"ג - באכניא

בליל זאת חנוכה נאלץ כ"ק מרן זי"ע לברוח על נפשו מקראקא לבאכניא, בכללות ניסו להסתיר את כל ענין הבריחה, אבל בכל זאת נתגלה הדבר אצל מספר חסידים מקורבים, והם פנו מיד לעבר הבית בו שהה כ"ק מרן זי"ע, כדי להשתתף בהדלקת הנרות, בין אותם החסידים היה גם ר' חיים שלמה, שהתגורר בקראקא, ופנה מיד אל אותו הבית, וכה מתאר ר' חיים שלמה:

"הסוד נתגלה רק לאיזה אנשים המקורבים ביותר למרן מחמת ההכרח, כשנכנסתי לקודש פנימה, שאל אותי מרן בבת שחוק על שפתי, בזה הלשון: 'וויא אזוי ביזטו שוין געוואר געווארען'.

לא ניכר בפניו שום שינוי, מחמת המצב והפחדים שסבל בימים האחרונים בכלל, וביום הנסיעה בפרט, עד שזכה לבוא למקומו בשלום, רק ציוה להכין את המנורה, שמן ופתילות, והתכונן להדלקה, היה בחדר בדיוק מנין של עשרה אנשים, מרן נהנה מאוד מזה.

אחרי ההדלקה, ציוה לנגן כל הזמירות על הסדר כמנהג בעלזא, ביקש שלא לנגן בקול רם, בכדי שלא ישמעו השכנים, כי היה אז כבר מאוחר ללילה, אחרי הזמירות אמר מרן תורה כנהוג.

שמחנו מאוד שזכינו להיות בצוותא חדא עם מרן לכל הפחות בלילה אחרונה של חנוכה, ובטחונינו חזק שיעזור ד' הלאה, שיוכל מרן לישיב בשלום בעיר באכניא עד גמר הלחמה שכבר אנו מצפים לזה בכל רגע'.

תענית אסתר תשי"ג - באכניא

בעיצומו של צום תענית אסתר, קרא מרן זי"ע לר' חיים שלמה שהיה מבשל הדגים, ואמר לו שהיות והמנהג הוא בבעלזא לאכול בפורים שני מיני דגים, האחד דג מבושל כרגיל, והשני דג מבושל עם צימוקים, ודגים אלו צריכים להיות מתוקים ביותר, לכן ברצונו שגם כעת יכין את שני מיני הדגים כפי המנהג.

ליל הסדר תשי"ג - באכניא

אחר גמר הסדר לפנות בוקר, כרגיל בכל השנים בבעלזא בלי השתנות, קרא אותי מרן זי"ע, ואמר היות שבבעלזא היה המנהג אחר גמר הסדר לנגן ולעשות רקידה, לכן מבקש שאזמר איזה ניגון ונעשה רקידה, אף על פי שהיה ענין זה מקושר קצת בסכנה, כי החצר

במשך שבעה חודשים שהה כ"ק מרן זי"ע בווישניץ מבלי לסבול מפחד הרשעים, וכאשר החלו השמועות על הכוונה לגרש את יהודי העיירה, נמלט כ"ק מרן זי"ע לבאכניא ומשם לקראקא, שם שהה חמשה חודשים, וכשנודע כי הרשעים עומדים לגרש את כל יהודי קראקא, הוברח כ"ק מרן זי"ע שוב לבאכניא, כשממש נמלט לאחר חמשה חודשים להונגריה במסע גדוש ניסים ונפלאות.

בכל אותם הימים, ובכל מקום ומקום אשר כ"ק מרן זי"ע זכה ליתן מנוח לכף רגלו ולו במקצת, הופיע ר' חיים שלמה ועמד לעזר ולאחיסמך לצידו של כ"ק מרן זי"ע, ואף זכה להרוות נפשו בצל קדשו של כ"ק מרן זי"ע בימים טרופים אלו.

בשורות שלפנינו נביא מתיאוריו מאותם הימים:

## ראש השנה תשי"ג - קראקא

"מעט מזעיר אנשי שלומינו, אשר היה כבר במחנות רובם ככולם, וזכו במסירת נפשם לבוא באותו שנה כמו בשנים קדמוניות, להסתופף בצל מרן, סיכנו את נפשותיהם מאוד בזה, בברחם מהמחנות בלי רישיון, וחלק מאנשי'ש באו ממקומות אחרים בהיתר נסיעה מזויפות, גם אני בתוכם עם עוד איזה מאנשי'ש, נסעו מבאכניא לקראקא בהיתרי נסיעה כאלו.

הכניסה לגטו היתה מקושרת בקשיים גדולים, מחמת שלא היה לנו היתר כניסה, פחדנו לילך לשוטרי הגטו הגרמנים, לבקש מהם היתר כניסה על סמך היתר הנסיעה שלנו כמובן, אעפ"כ תמיד נמצאו עצות שונות, ע"י הסתננות בין הפועלים שבאו מהמחנות להגטו לעת ביקורת עליהם, או ע"י שנתנו איזה מתנת יד לשוטר הפולני שעמד ע"י הכניסה. הכסף היה כרוך באיזה נייר, מפני מראית העין הוא לקח את הנייר, קרא זאת כאילו הוא היתר כניסה, וכבר הרגיש במטבע המונחת בפנים, לא שאל יותר שום שאלות, רק פתח את דלת הכניסה ונכנסו פנימה.

ההתעוררות והשמחה של כל המסתופפים אז בצל מרן אין לשער, שאפילו בזמן קשה כזה, כשסובבו אותנו הצרות הגדולות מכל הצדדים, ונתקיים בנו התוכחה 'והיו חיך תלויים לך מנגד', ואין שום בריה יודעת מה יוולד יום שעה ורגע, עם כל זה זכינו עכשיו להיות בצוותא חדא עם מרן'.

של בית מרן היה מגביל עם חצר אחר, שהיה על גבול בין הגעטא ורחוב הראשי שהיה שייך חוץ לגעטא. ומובן שבשעה מאוחרת כזו שומעים אפילו דיבור קל, ובפרט כשמזמרים ביחד כמה אנשים, עם כל זה לא רצה מרן זצ"ל לבטל מנהג שהיה מקובל מאבותיו ורבותיו הקדושים זי"ע, רק ביקש לזמר בקול נמוך, מובן שקיימנו תיכף פקודתו הקדושה, ואחר שרק זימרו קצת ממש רגעים אחדים ורקידה קצרה מאד, ציוה מרן להפסיק, ואמר בשמחה רבה כבר קיימנו המנהג בזה, א גוטען יו"ט לכו לשלום לביתכם.

## שבת מברכים אלול תשי"ג - פעסט

עם דמדומי חמה של יום השבת, בעיצומה של סעודה שלישית, הופיע ר' חיים שלמה בבית מרן זי"ע, לאחר שהצליח להינצל מידי הזדים הארורים, ועלה בידו בחסדי ה' להבריח את הגבול, תוך כדי שינוי זהותו ומלבושו. וכה מתאר בספרו:

"בבואי לעיר פעסט, אחר בריחתי מגטו באכניא דרך גבול טשעכיא, ומשם דרך הגבול למדינת הונגריא, הגעתי שמה לעת ערב ביום שבת קודש, היתה ראשית הליכתי לדירת מרן, אשר שם עדיין ערך שלחנו של סעודה ג'.

כשהגעתי לפתח הכניסה של החדר אשר בו ערך מרן שלחנו הטהור, עמדו ע"י הפתח שומרים אברכים חסידים, ולא הניחו להיכנס רק למי שמרן צוה והרשה אותו, ניסיתי להיכנס, אך השומרים עכבו אותי, כיון שלא היו מכירים אותי כלל, כי הייתי לבוש במלבושי נכרים.

בשמוע הרב מבולגריא הצעקות, הכיר אותי תיכף, ולחש משהו באזני מרן, עמד מרן מכסאו והסתכל לצד הפתח אשר שם עמדתי, והמשמש ר' דוד שפירא שהכירני, קרא תיכף בשמי והכניסו אותי השומרים.

מרן לא נתן לי 'שלום', מן הסתם בגלל שהגעתי שמה בשב"ק, אחר הבדלה כשהיה מרן בחדרו המיוחד, קרא אותי, ושאל איך עבר הדרך, סיפרתי בקיצור נמרץ, בסיימי לספר, ענה ואמר בזה"ל: 'ממש מלאכים האבען דיך געברענגט'.